

ČMI – úsek legální metrologie

S d ě l e n í p r o : o d b o r n o u v e ř e j n o s t , v ý r o b c e , o p r a v c e , u ž i v a t e l e v a h , d o d a v a t e l e p o k l a d n í c h s y s t é m ů a s t á t n í k o n t r o l n í o r g á n y

Stanovisko k ověřování vah pro přímý prodej veřejnosti s EPOS

Toto sdělení poskytuje odborné veřejnosti informace pro řešení problematiky ověřování vah s neautomatickou činností (NAWI), k nimž je připojen informační - pokladní systém (tzv. EPOS). EPOS je samostatný modul připojený k vahám s neautomatickou činností, který přijímá údaje o transakci a společně s dalšími údaji, které nepocházejí od vah, předává informaci zákazníkovi.

V provozu v České republice jsou v některých obchodních jednotkách používány váhy s neautomatickou činností, které jsou připojeny na informační systém (EPOS), jenž data z nich v různém rozsahu zpracovává. Toto vyjádření a v něm uvedená opatření se vztahují k těm případům aplikací, kdy váha s neautomatickou činností jako samostatné zařízení byla uvedena na trh posouzením shody podle směrnice 2009/23/ES, tzv. „NAWID“ (resp. podle nařízení vlády č. 326/2002 Sb.), a teprve následně v rámci uvedení do provozu je propojena s EPOS, který tak nebyl zahrnut do rozsahu posouzení shody. V rámci takových aplikací se v praxi vyskytují dva druhy situací, a to případy, kdy se jedná o váhu s neautomatickou činností uvedenou na trh se všemi náležitostmi váhy pro přímý prodej veřejnosti, a případy, kdy se jedná o váhu uvedenou na trh sice podle směrnice, ale nikoli s určením (a náležitostmi) pro přímý prodej veřejnosti.

Směrnice NAWID stanovuje v části „Předběžné ustanovení“ v příloze č. I, že pokud jsou váhy připojeny k indikačnímu nebo zobrazovacímu zařízení opakujícímu výsledky vážící operace, musí ukazovací a tiskací zařízení pro prodávajícího a zákazníka splňovat základní požadavky směrnice, tedy také musí být způsobilost těchto zařízení předmětem posouzení shody při uvedení systému (na trh a) do provozu (v rámci právní úpravy ČR se jedná o „Úvodní ustanovení“ přílohy č. 1 k nařízení vlády č. 326/2002 Sb.). Výše popsané aplikace, kdy EPOS prodejní jednotky komunikující s vahami nebyl zahrnut do posouzení shody vah s neautomatickou činností, představují rozpor se směrnicí, a to bez ohledu na to, že by u vah samých o sobě (bez EPOS) byla třeba i prohlášena shoda jako vah pro přímý prodej veřejnosti. Lze připustit okolnosti, kdy by výrobce, notifikovaná osoba, či při ověření v provozu metrologický orgán nemuseli mít informaci, že se jedná o váhy, které budou či již jsou používány pro přímý prodej veřejnosti s EPOS, lze připustit i případy, kdy metrologický orgán takové váhy v provozu ověřil (na základě mylné domněnky, že EPOS do rozsahu posouzení shody byl zahrnut), avšak z právního hlediska nejsou tyto případy správné a musí dojít k nápravě, k dodatečnému uvedení do souladu s právní úpravou. To je nezbytné nejen pro hledisko formálně-právní, ale i proto, že v případech některých kombinací EPOS a vah nelze za prokázané považovat vyloučení nekorektní komunikace a zpracování dat. Odpovědnost za uvedení do korektního stavu nese ve smyslu zákona č. 505/1990 Sb., v platném znění, uživatel stanoveného měřidla, neboť de iure používá stanovené měřidlo bez platného ověření (posouzení shody) s významem, pro který bylo vyhlášeno jako stanovené; váha totiž v rámci posouzení shody nebyla pro takto uspořádanou aplikaci určena a posouzena. Lze připustit, že tento uživatel bez detailních specializovaných znalostí předpisové základny konal v dobré víře, když systémy začal používat v závazkových vztazích, avšak právně tím není odpovědnosti zbaven.

Český metrologický institut (ČMI), jako orgán ověřující váhy s neautomatickou činností jakožto stanovená měřidla podle § 9 zákona o metrologii, přijal k nápravě výše popsaných aplikačních případů následující opatření a zásady. Je třeba zdůraznit, že tyto zásady zohledňují, že pro realizaci opatření k nápravě je třeba uživateli vah s EPOS poskytnout určitý čas (který však nemůže být neomezený), aby nezbytné kroky ve spolupráci s výrobcí, dodavateli apod. mohly být realizovány bez okamžitého zákazu provozování vah, který se ČMI nejeví nezbytný, neboť tímto dotčené váhy

samy o sobě požadavky na správnost měření hmotnosti splňují, tedy nedochází k poškozování spotřebitele.

Možné situace při posouzení způsobilosti vah s neautomatickou činností:

A Váhy nebyly na trh uvedeny s určením pro přímý prodej veřejnosti a jsou propojeny s EPOS

Jedná se o typ vah, jejichž ES certifikát schválení typu provedení pro přímý prodej veřejnosti nezahrnuje, váhy nelze „dodatečně“ učinit vahami pro přímý prodej veřejnosti a musí být nahrazeny.

Postup pracovníka ČMI při žádosti o ověření:

1. Pracovník ČMI při identifikaci takového stavu výkon ověřování **nezahájí**.
2. Pracovník ČMI opatří váhu s EPOS doplňkovým nápisem „*Nesmí se používat pro přímý prodej veřejnosti*“ a současně informuje uživatele o rizicích spojených s případným dalším provozováním předmětného měřidla k přímému prodeji veřejnosti, pokud by taková skutečnost byla následně zjištěna v rámci kontrol dozorových orgánů.

B Váhy byly na trh uvedeny s určením pro přímý prodej veřejnosti a jsou propojeny s EPOS

Mohou nastat tyto situace:

B1 V ES certifikátu schválení typu NAWI je uveden konkrétní připojený EPOS, který je určen pro definované NAWI (tzv. uzavřený systém – zkušební certifikát může i nemusí existovat)

EPOS byl zahrnut do procesu posuzování shody, provozovaný systém je korektní.

Postup pracovníka ČMI při žádosti o ověření:

Pracovník ČMI váhu s EPOS ověří, vyhoví-li stanoveným metrologickým požadavkům.

Upozornění: **Dále uvedené situace zahrnují pouze otevřený (modulární) přístup.**

B2 V ES certifikátu schválení typu NAWI je uvedeno možné připojení k EPOS, připojený EPOS je certifikovaný (disponuje zkušebním certifikátem k obecnému připojení k NAWI) a uživatel doloží prohlášení výrobce o shodě celého systému (NAWI + EPOS)

EPOS byl zahrnut do procesu posuzování shody, provozovaný systém je korektní.

Postup pracovníka ČMI při žádosti o ověření:

1. Pracovník ČMI váhu s EPOS ověří, vyhoví-li stanoveným metrologickým požadavkům.
2. Váhu pracovník ČMI opatří informativním štítkem vztahujícím se k EPOS s údaji: název výrobce, typ, identifikace SW, číslo TC POS, případně kontrolní suma.

Poznámka: Prohlášení o shodě celého systému může výrobce vydat pouze na základě přezkoumání požadavků WELMEC 2.2. Měřidlo může opatřit štítkem o EPOS i výrobce EPOS, NAWI nebo NB, která provede přezkoumání.

B3 V ES certifikátu schválení typu NAWI je uvedeno možné připojení s certifikovaným EPOS, připojený EPOS je certifikovaný (disponuje zkušebním certifikátem k obecnému připojení k NAWI), ale uživatel nedoloží prohlášení výrobce o shodě celého systému (NAWI + EPOS)

EPOS nebyl zahrnut do procesu posuzování shody, provozovaný systém není korektní.

Postup pracovníka ČMI při žádosti o ověření:

1. Pracovník ČMI váhu ověří s omezením, vyhoví-li stanoveným metrologickým požadavkům a za podmínky, že veškeré primární indikace (i EPOS) jsou zobrazeny zřetelně a současně nejen pro obslužný personál vah, ale i pro zákazníka.
2. Pracovník ČMI váhu opatří informativním štítkem „*OVĚŘENÍ SE VZTAHUJE POUZE K VÁZE, negarantuje data prezentovaná informačním systémem prodejní jednotky*“, který umístí na viditelné a neodstranitelné součásti vah, např. přední kryt váhoskeneru z pozice zákazníka.
3. Uživatel vah musí zajistit uvedení systému do korektního stavu, resp. do souladu s požadavky právní úpravy metrologie, a to nejpozději do uplynutí doby platnosti ověření. V tomto případě ČMI doporučuje kontaktovat dodavatele EPOS nebo NAWI s žádostí o doložení prohlášení shody pro celý systém.

B4 V ES certifikátu schválení typu NAWI je uvedeno možné připojení s certifikovaným EPOS, ale připojený EPOS není certifikovaný (nedisponuje žádným zkušebním certifikátem), neexistuje tedy ani žádné prohlášení výrobce o shodě celého systému (NAWI + EPOS)

B4.1 Existuje primární indikace – váha disponuje vlastní indikací hmotnosti

EPOS nebyl zahrnut do procesu posuzování shody, provozovaný systém není korektní.

Postup pracovníka ČMI při žádosti o ověření:

1. Pracovník ČMI váhu ověří s omezením, vyhoví-li stanoveným metrologickým požadavkům a za podmínky, že veškeré primární indikace (i EPOS) jsou zobrazeny zřetelně a současně nejen pro obslužný personál vah, ale i pro zákazníka.
2. Pracovník ČMI váhu opatří informativním štítkem „*OVĚŘENÍ SE VZTAHUJE POUZE K VÁZE, negarantuje data prezentovaná informačním systémem prodejní jednotky*“, který umístí na viditelné a neodstranitelné součásti vah, např. přední kryt váhoskeneru z pozice zákazníka.
3. Uživatel vah musí zajistit uvedení systému do korektního stavu, resp. do souladu s požadavky právní úpravy metrologie, a to nejpozději do uplynutí doby platnosti ověření. V tomto případě ČMI doporučuje kontaktovat dodavatele EPOS s žádostí, aby zajistil výměnu EPOS za certifikovaný a dále doložil on nebo výrobce NAWI prohlášení o shodě celého systému.

B4.2 Neexistuje dostatečná nebo vůbec žádná primární indikace – váha nedisponuje vlastní indikací hmotnosti

EPOS nebyl zahrnut do procesu posuzování shody, provozovaný systém není korektní.

Postup pracovníka ČMI při žádosti o ověření:

1. Pracovník ČMI při identifikaci takového stavu výkon ověřování **nezahájí**. Systém EPOS

v tomto případě nesmí být použit při zkoušení v rámci ověřování.

2. Uživatel vah musí zajistit uvedení systému do korektního stavu, resp. do souladu s požadavky právní úpravy metrologie, a to nejpozději do uplynutí doby platnosti ověření. V tomto případě ČMI doporučuje kontaktovat dodavatele EPOS s žádostí, aby zajistil výměnu EPOS za certifikovaný a dále doložil on nebo výrobce NAWI prohlášení o shodě celého systému.
3. Pracovník ČMI informuje uživatele o rizicích spojených s případným dalším provozováním nekorektního systému k přímému prodeji veřejnosti, pokud by taková skutečnost byla následně zjištěna v rámci kontrol dozorových orgánů.

Poznámka: Dočasně lze v roce 2015 tuto situaci řešit např. připojením externího displeje či externích displejů s primárními indikacemi a převedením do situace popsané v B4.1.

B5 V ES certifikátu schválení typu NAWI není uvedeno možné připojení s certifikovaným EPOS, bez ohledu na EPOS

B5.1 Existuje primární indikace – váha disponuje vlastní indikací hmotnosti

EPOS nebyl zahrnut do procesu posuzování shody, provozovaný systém není korektní.

Postup pracovníka ČMI při žádosti o ověření:

1. Pracovník ČMI váhu ověří s omezením, vyhoví-li stanoveným metrologickým požadavkům a za podmínky, že veškeré primární indikace (**bez EPOS**) jsou zobrazeny zřetelně a současně nejen pro obslužný personál vah, ale i pro zákazníka.
2. Opatří váhu informativním štítkem „*OVĚŘENÍ SE VZTAHUJE POUZE K VÁZE, negarantuje data prezentovaná informačním systémem prodejní jednotky*“, který umístí na viditelné a neodstranitelné součásti vah, např. u hlavního štítku NAWI.
3. Pracovník ČMI informuje uživatele o důvodu omezení ověření. Sdělí mu, že NAWI může používat pouze bez EPOS. Nebo může kontaktovat dodavatele NAWI, aby zajistil její výměnu, popřípadě zajistil doplnění ES certifikátu schválení typu o možnost spojení s EPOS dle výše zmíněných pravidel. Upozorní ho, že musí zajistit nápravu (uvedení systému do korektního stavu) nejpozději do uplynutí doby platnosti ověření, případně mu předá stanovisko ČMI.

B5.2 Neexistuje dostatečná nebo vůbec žádná primární indikace – váha nedisponuje vlastní indikací hmotnosti

EPOS nebyl zahrnut do procesu posuzování shody, provozovaný systém není korektní.

Postup pracovníka ČMI při žádosti o ověření:

1. Pracovník ČMI proces ověřování **nezahájí**.
2. Pracovník ČMI informuje uživatele o nemožnosti používání tohoto měřidla k přímému prodeji bez primární indikace. Uživatel může zajistit nápravu připojením externího displeje s primárními indikacemi a používat NAWI bez EPOS, případně může kontaktovat dodavatele NAWI, aby zajistil její výměnu, popřípadě zajistil doplnění ES certifikátu schválení typu o možnost spojení s EPOS dle výše zmíněných pravidel.
3. Pracovník ČMI informuje uživatele o rizicích spojených s případným dalším provozováním nekorektního systému k přímému prodeji veřejnosti, pokud by taková skutečnost byla následně zjištěna v rámci kontrol dozorových orgánů.

Výše popsaný přístup ČMI bude uplatňován pouze **do konce roku 2015** s tím, že by mělo být dosaženo korektního stavu v této oblasti používání vah v období maximálně jedné doby platnosti ověření, aniž by byl vyvolán kolaps v obchodních jednotkách tímto problémem zřejmě nezaslouženě dotčených.

Požadavky na ověření nekorektních „vah pro přímý prodej veřejnosti s EPOS“ uplatněné po 31. 12. 2015 nebudou akceptovány.

Toto sdělení doplňuje a upřesňuje „Stanovisko k problematickým provedením vah pro přímý prodej veřejnosti s EPOS“ ze dne 19. 12. 2014, vydané odborným ředitelem pro legální metrologii ČMI.

S přístupem ČMI v této záležitosti bude průběžně seznamována odborná veřejnost, opravci a uživatelé vah, jakož i státní kontrolní orgány.

Příloha: Informativní štítek ČMI

V Brně 23. 3. 2015

Podpis Ing. Františka Staněka v modré barvě.

Ing. František Staněk, PhD.
odborný ředitel pro legální metrologii